

Lach verhult spanning rond opening van A4

Het eerste verkeer rijdt over het nieuwe deel van de A4 tussen Delft en Schiedam. Onder in de tunnel draaien pompen overuren om het binnenstromend grondwater weg te malen.

ANP

Verkeersminister Melanie Schultz van Haegen (VVD) lacht van oor tot oor. Zij is de eerste die op vrijdag 18 december over het langgekoesterde stukje A4 tussen Schiedam en Delft rijdt. Schone schijn. De feestelijkheden verhullen de problemen onder de oppervlakte. Letterlijk. De spanning tussen bestuurders en ambtenaren is hoog opgelopen omdat Rijkswaterstaat problemen met de snelweg steeds heeft geminimaliseerd, om geen dure aanpassingen te hoeven doen.

TEKST SANDRA DON EN LEON VAN HEEL FOTO KOEN VAN WEEL

Dat blijkt uit de dikke stapel verslagen en mailwisselingen tussen ambtenaren en bestuurders, die deze krant met een beroep op de Wet openbaarheid bestuur (WOB) heeft verkregen.

Na 63 jaar alleen op de plankarten te hebben gestaan ligt de A4 er eindelijk volledig. 7 kilometer asfalt. In iets meer dan 4 minuten zoeft de automobilist van Schiedam naar Delft. Snel, maar saai. Genieten van het polderlandschap is er niet bij, want om de verkeersoverlast voor de omgeving te beperken is de snelweg ingegraven. Een technisch hoogstandje in het kletsnatte veenweidegebied van

Midden-Delfland waar het grondwater zo'n beetje tot aan de grassprietten staat. De weg drijft en een autorit heeft veel weg van een Bijbelse doortocht door de Rode Zee. Dat ondanks stalen damwanden en de toepassing van het in de tunnelbouw gangbare cement-bentoniet water naar binnen zou sijpelen, hadden de bouwers wel verwacht. Daarvoor zijn er pompen geplaatst die de weg moeten drooghouden. Maar het sijpelt niet, het stroomt. En dat is een probleem: als het grondwater met zo'n snelheid wegloopt, dreigen huizen rond de weg te verzakken.

Het is 20 februari 2015 -acht maanden voor de geplande opening van de snelweg- als projectdirecteur Adrie Franken van Rijkswaterstaat een brief stuurt naar het Hoogheemraadschap Delfland met het vriendelijke doch dringende verzoek aan het polderbestuur of dat de watervergunning wil wijzigen. Daarin staat hoe de waterhuishouding rond de weg is geregeld. Zonder deze vergunning kan de A4 niet open.

Olympisch zwembad

Uit het rapport bij het verzoek blijkt dat Rijkswaterstaat en de aannemers de maanden ervoor zo goed en zo kwaad als het ging, lekken hebben opgespoord en gedicht. De waterstroom is teruggebracht van 2,6 miljoen liter per dag naar 1,2 miljoen liter. Van een heel olympisch zwembad per dag, naar een half. Meer lukt niet. Alleen een extra betonvloer zou misschien nog soelaas kunnen bieden. Zeer duur en tijdrovend, stelt Franken. Zo'n 40 miljoen euro en 2 jaar langer bouwtijd. Rijkswaterstaat heeft een goedkopere oplossing: harder pompen.

'De verwachte gevolgen voor

omgevingsbeïnvloeding zijn zeer beperkt,' schrijft Franken. In normale mensentaal: we verwachten geen verzakkende huizen. Bewoners krijgen een uitnodiging voor een bijeenkomst om eventuele zorgen weg te nemen, kondigt de projectdirecteur aan.

Dijkgraaf Michiel van Haersma Buma krabt zich achter de oren. Meer pompen? Met zijn heemraden waakt hij vanuit het statige 16de-eeuwse kantoor van het Hoogheemraadschap Delfland over de watergangen en de dijken in de omgeving. Al eeuwen verantwoordelijk werk. Niet voor niets is in de vergunning een limiet bepaald voor de hoeveelheid weg te pompen water. Hij maakt zich juist wél zorgen. De 1,2 miljoen liter overschrijdt de nu toegestane 700.000 liter niet een beetje, maar ruimschoots.

Kritiek

Het door Franken meegestuurde rapport van het door Rijkswaterstaat ingeschakelde onderzoeksinstituut Deltares neemt die zorgen niet weg. Als de polderbestuurders die onder ogen krijgen, is de kritiek niet van de lucht. Veel fouten en onvolledig, concluderen zij. De onderbouwing is mager, laten zij Rijkswaterstaat weten, de methodiek deugt niet en bronnen zijn niet natrekbaar. In brieven en overleggen valt geregeld de term inconsistenties (tegenstrijdigheden, red.).

Ook omwonenden zijn ongerust. Tijdens de informatieavond, op 18 februari 2015, schampert Schiedammer John Witjes dat Rijkswaterstaat zich er goedkoop van af wil maken. Witjes is een van de kritische bewoners die zich heeft verenigd in stichting Batavier, opgericht omdat zij Rijkswaterstaat dan al wantrouwen. Witjes is voorzitter. De mensen van

Rijkswaterstaat spreken sussende woorden, die van het hoogheemraadschap zeggen tijdens de bijeenkomst niets. In het overleg voorafgaand aan de bijeenkomst in het A4-informatiecentrum benadrukt het hoogheemraadschap dat de rol van Delfland 'heel helder wordt geschetst'.

Deltares komt in de weken daarop met herziene versies, maar die nieuwe rapporten overtuigen het hoogheemraadschap evenmin. Moeten er niet gewoon extra maatregelen komen? Te duur en niet nodig, houdt Rijkswaterstaat vol. Tijdens het directeurenoverleg tussen de twee overheden komt in juli het hoge woord eruit: "Deltares en Rijkswaterstaat werken toe naar vooraf opgestelde conclusies." De naam van degene die namens het hoogheemraadschap het woord voert, is voor het openbaar maken van de notulen aan het AD onleesbaar gemaakt. De spreker steekt na de opening van de vergadering meteen van wal. "Er zit bij Delfland een stuk frustratie."

De ontboezeming brengt ogenschijnlijk niets teweeg. Drie maanden later bekent het polderbestuur nog steeds het gevoel te hebben dat 'aan de gunstige kant wordt geredeneerd' en 'uitkomsten worden weggestopt'. Pas als de discussie al 9 maanden woedt, gebeurt iets opvallends: Rijkswaterstaat vraagt het hoogheemraadschap of zij misschien nog iemand kennen met kennis van veenweidegebieden? De rijksdienst heeft kenners van de zompige bodem in Midden-Delfland nodig om de effecten van de lekkende weg voor het grondwater nu eens goed te berekenen. Het is 3 maanden voor de geplande opening.

De tijd tikt weg. Het hoogheemraadschap oppert opnieuw dat de weg misschien toch beter weer op de schop kan. Rijkswaterstaat wil er niets van weten: de weg moet 18 december open. Het hoogheemraadschap houdt de poot stijf en onderzoekt de juridische mogelijkheden voor

uitstel.

Zo ver komt het niet. De even daarvoor ingeschakelde bodemdeskundigen komen met hun bevindingen: zo veel water wegpompen brengt risico's met zich mee. Rijkswaterstaat kan er niet meer omheen. Ze moet maatregelen nemen tegen bodemdaling. 15 december, twee dagen voor de geplande opening, geven dijkgraaf Van Haersma Buma en hoogheemraad Marcel Houtzager hun akkoord voor een vergunning die Rijkswaterstaat toestaat toch veel meer water weg te pompen.

Voorwaarde is wel dat Rijkswaterstaat een systeem aanlegt waarmee het water dat wordt weggepompt weer terugkeert in de polder. Op 1 mei moet dit retourbemalingsstelsel klaar zijn.

Duur

Eerder dat jaar vond Rijkswaterstaat dat nog 'onuitvoerbaar' en veel te duur. Hoe duur kan Rijkswaterstaat overigens zelfs nu nog niet zeggen. Enkele tienduizenden euro's voor onderzoek en testen komen voor rekening van de dienst, meldt ze. Aannemersconsortium A4ALL, dat de weg bouwt, draait op voor aanlegkosten en onderhoud van het systeem. Rijkswaterstaat moet verder het hoogheemraadschap beloven de grondwaterstanden in de gaten te houden en, als dit nodig blijkt, nog meer extra maatregelen nemen. Eventuele schadeclaims zijn voor zijn rekening.

De polderbestuurders zeggen zich nooit onder druk gezet te hebben gevoeld: "Delfland heeft een zorgvuldig proces gevoerd en heeft hiervoor de tijd genomen die het nodig had," blikt Houtzager terug op de discussie die bijna een jaar heeft geduurd.

De hele kwestie heeft wel het nut bewezen van zelfstandige waterschappen als het Hoogheemraadschap Delfland, beaamt hij, terwijl die toch vaak ter

discussie staan als een overbodige overheidslaag. "Als zelfstandige overheid hebben wij het belang van inwoners met betrekking tot grondwaterbeheer en bodemdaling gediend."

Voor bewoners is de kous nog niet af. Stichting Batavier heeft aangegeven in beroep te gaan bij de Raad van State. De zitting dient op 4 mei. Volgens de groep is de vergunning niet op een zorgvuldige manier tot stand gekomen.

En nog erger: de bewoners vrezen nog steeds verzakkingen. "Wij zijn er niet van overtuigd dat de gekozen methode op lange termijn bodemdaling voorkomt," stelt Witjes. "Het landschap en de natuur worden ernstig verstoord. Het probleem wordt doorgeschoven naar de toekomst. Dit is allesbehalve een duurzame oplossing."